

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta**31.08.2021****AIKA** 31.08.2021 klo 18:00 - 20:12**PAIKKA** Lumijoen peruskoulu, opettajienhuone**KÄSITELLYT ASIAT**

§	Otsikko	Sivu
59	Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
60	Pöytäkirjan tarkastus	4
61	Työjärjestyksen hyväksyminen	5
62	Sivistystoimen käyttötalouden toteutumavertailu 1.1.-31.7.2021	6
63	Sivistystoimen vuoden 2022 talousarvion valmistelu (Ohm.24)	7
64	Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelle 2020 (Ohm. 25)	8
65	Lumijoen kunnan nuorisovaltuustovaalit (Ohm. 26)	11
66	Liikuntahallin ja kuntosalin käyttövuorot ajalle 2021-2022 (Ohm. 27)	12
67	Lumijoen peruskoulun työsuunnitelma lukuvuodelle 2021-2022 (Ohm. 28)	13
68	Tiedoksi sivistysjohtaja-rehtorin viranhaltijapäätökset (Ohm. 29)	14
69	Keskusteluasiat ja kokouksen päättäminen	15
70	Sofia Palosaaren harrastus- ja kilpailutoiminta (Ohm. 30)	16

OSALLISTUJAT

LÄSNÄ	Nimi	Tehtävä	Lisätiedot
	Laho Henna	puheenjohtaja	
	Kurkela Jouni	varapuheenjohtaja	
	Junkkonen Tapio	jäsen	
	Kauppi Eeva	jäsen	
	Mattila Joni	jäsen	
	Nybacka Marja	jäsen	
	Paavola Kaisa	jäsen	
	Keinänen Ville	KH:n edustaja	
	Satamo Kari	esittelijä, pöytäkirjanpitäjä	
	Tranberg Riitta	esittelijä	
	Näppä Matilda	esittelijä	

ALLEKIRJOITUKSET

Henna Laho
Puheenjohtaja

Kari Satamo
Pöytäkirjanpitäjä

KÄSITELLYT ASIAT

59 - 70

PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS

Jouni Kurkela

Tapio Junkkonen

PÖYTÄKIRJA YLEISESTI NÄHTÄVILLÄ

Kokouksen tarkastettu pöytäkirja pidetään nähtävänä Lumijoen kunnan verkkosivustolla perjantaista 3.9.2021 alkaen.

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta § 59

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta on päätösvaltainen, kun vähintään puolet jäsenistä on paikalla. Kokouskutsut on lähetetty lautakunnan jäsenille ja kunnanhallituksen edustajalle neljä päivää ennen kokousta. Kokouskutsu on julkaistu kunnan verkkosivuilla.

Päätös: Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Pöytäkirjan tarkastus

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta § 60

Sivj: Pöytäkirja tarkastetaan torstaina 2.9.2021 ja tarkastettu pöytäkirja pidetään nähtävänä Lumijoen kunnan verkkosivustolle perjantaista 3.9.2021 alkaen. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päättää valita pöytäkirjantarkastajat.

Päätös: Pöytäkirjan tarkastustapa hyväksyttiin yksimielisesti. Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Jouni Kurkela ja Tapio Junkkonen.

Työjärjestyksen hyväksyminen

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta § 61

Kokouskutsun mukana seuraa lista käsiteltävistä asioista.

Sivj: Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päättää hyväksyä työjärjestykseksi esityslistan ja siihen lisäyksenä muut mahdolliset asiat.

Päätös: Esityslista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi ja lisälistalta otettiin käsiteltäväksi asia

70 § Sofia Palosaaren harrastus. ja kilpailutoiminta (Ohm. 30)

Sivistystoimen käyttötalouden toteutumavertailu 1.1.-31.7.2021

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta § 62

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan talousarvio on toteutunut 01.01. - 31.7.2021 seuraavasti:

Tulosalue		TA	toteutuma	%
Opetustoimi	tulot	61.400	40.193	65,5
	menot	2.699.540	1.547.521	57,3
	netto	2.638.140	1.507.327	57,1
Varhais- kasvatus	tulot	105.000	88.475	84,3
	menot	888.010	482.368	54,3
	netto	783.010	393.894	50,3
Vapaa-aika ja kulttuuri	tulot	34.500	65.636	190,2
	menot	275.650	151.177	54,8
	netto	241.150	85.541	35,5

Vapaa-aika- ja kulttuuritoimen toteutumavertailuun sisältyy etsivän nuorisotyön hanke.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta yhteensä:

	TA	toteuma	%
tulot	200.900	194.304	96,7
menot	3.862.800	2.181.065	56,5
netto	3.661.900	1.986.762	54,3

Valtuustoon nähden sitova taso on sivistys- ja hyvinvointilautakunta yhteensä. Tasakäytöllä toteutumaprosentti olisi 58,3.

Sivj.: Merkitään tiedoksi.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

Sivistystoimen vuoden 2022 talousarvion valmistelu (Ohm.24)

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta § 63

Sivistystoimen tulosalueiden varsinaiset talousarvioesitykset vuodelle 2022 tulevat käsiteltäviksi kunnanvaltuuston talousarvioseminaarissa 1.-2.10.2021 ja sivistys- ja hyvinvointilautakunnan jatkokäsittelyyn seuraavassa kokouksessa 28.9.2021 ja tarvittaessa 19.10.2021. Tässä vaiheessa arvioitavana ovat tulosalueiden alustavat tulo- ja menoarviot.

Opetustoimen vuoden 2021 talousarvio on toteutunut heinäkuun loppuun mennessä suunnitellusti. Opetustoimessa ei ole odotettavissa talousarviovuoden 2022 aikana henkilöstörakenteessa muutoksia. Kuluvaan työ- ja virkaehtojen sopimuskauden palkkojen tarkistusten kustannusvaikutukseksi arvioidaan niin opetustoimessa kuin muillakin tulosalueilla yhden prosentin lisäys.

Varhaiskasvatuksen maksutuotot ovat toteutumassa kuluvana vuonna yli talousarvion. Toisaalta muutokset päivähoitomaksujen tuloarvoihin tulevat laskemaan maksutuottoja. Siten niiden arvioidaan kokonaisuutena säilyvän TA 2021 tasolla. Päiväkoti Ensilumeen ollaan perustamassa jo tämän syksyn aikana uusi lapsiryhmä, jota varten on palkattava 2-3 uutta työntekijää. Lisääntyneen henkilöstötarpeen arvioidaan säilyvän talousarviovuoden 2022 ajan.

Vapaa-aika- ja kulttuuritoimen tulosalueen tämän vuoden talousarvio on toteutumassa heinäkuun lopun toteutumavertailun perusteella suunnitellulla tavalla. Henkilöstökulujen yhden prosentin lisäyksen ohella vuoden 2022 talousarvioesitys on laadittu tämän vuoden tasolle.

Ohm. 24

Oheisena sivistystoimen talousarviolaskelmat tulosalueittain ja kustannuspaikoittain.

Sivj.:

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta käy vuoden 2022 talousarvion valmistelusta tarvittavan keskustelun ja hyväksyy alustavat tulo- ja menoarviot esitettäväksi kunnanvaltuuston talousarvioseminaarissa 1.-2.10.2021.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Tarkastuslautakunta	§ 8	15.03.2021
Tarkastuslautakunta	§ 13	20.04.2021
Tarkastuslautakunta	§ 19	17.05.2021
Kunnanvaltuusto	§ 15	31.05.2021
Kunnanhallitus	§ 196	16.08.2021
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	§ 64	31.08.2021

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelle 2020 (Ohm. 25)

Tarkltk 15.03.2021 § 8

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tulee arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi tulee arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset.

Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Päätös:

Tarkastuslautakunta kävi läpi tilintarkastajan tekemän arviointikertomuksen luonnoksen ja keskusteli sisällöstä. Käsittelyä jatketaan seuraavassa kokouksessa.

Hannu Kukkohovi poistui kokouksesta tarkastuslautakunnan käsitellessä kehitys- ja elinvoimalautakunnan päävastuualueita (edustusjäävi).

Tarkltk 20.04.2021 § 13

Päätös:

Tarkastuslautakunta jatkoi arviointikertomuksen käsittelyä. Seuraavassa kokouksessa lopullinen arviointikertomus allekirjoitetaan.

Hannu Kukkohovi poistui kokouksesta tarkastuslautakunnan käsitellessä kehitys- ja elinvoimalautakunnan päävastuualueita (edustusjäävi).

Tarkltk 17.05.2021 § 19

Liite

Arviointikertomus

Päätös:

Tarkastuslautakunta kävi arviointikertomuksen läpi ja allekirjoitti kertomuksen. Tarkastuslautakunta esittää laatimansa arviointikertomuksen valtuustolle keskustelun pohjaksi ja edelleen kunnanhallitukselle

Pöytäkirjan tarkastajat:

Tarkastuslautakunta	§ 8	15.03.2021
Tarkastuslautakunta	§ 13	20.04.2021
Tarkastuslautakunta	§ 19	17.05.2021
Kunnanvaltuusto	§ 15	31.05.2021
Kunnanhallitus	§ 196	16.08.2021
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	§ 64	31.08.2021

---

mahdollisia toimenpiteitä varten.

Kvalt 31.05.2021 § 15

Ohm. 12

arviointikertomus vuodelle 2020

Päätös:

Merkittiin tiedoksi. Arviointikertomus annetaan kunnanhallitukselle toimenpiteitä varten

Khall 16.08.2021 § 196

Tarkastuslautakunta nosti arviointikertomuksessaan toimielinten vastattavaksi muutamia kysymyksiä:

- miten strategian toteutumisen arviointi on luottamuselimissä suoritettu?
- milloin hyvinvointikertomus valmistuu?
- onko opetuspuolen työtyytyväisyyskysely suoritettu ja millaiset ovat tulokset?
- millaiset olivat varhaiskasvatuksen asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset?

Tarkastuslautakunta kiinnitti myös huomioita siihen, että toiminnan tavoitteille on määritelty vain osittain toimenpiteet ja mittarit ja niitä ei kaikin osin ole tilinpäätöksessä arvioitu.

Ohm. 125

arviointikertomus

Kunnanjohtaja:

Kunnanhallitus pyytää lautakuntia käsittelemään arviointikertomuksen osaltaan kokouksessaan ja toimittamaan kommentit/vastaukset kunnanhallitukselle. Vastaukset annetaan tiedoksi valtuustolle.

Päätös:

Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta § 64

31.8.2021 64 §

Ohm. 25

Oheisena tarkastuslautakunnan arviointikertomus

Sivj.:

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta käy arviointikertomuksesta tarvittavan keskustelun oman päävastuualueensa osalta ja päättää kunnanhallitukselle toimitettavasta vastauksesta.

Pöytäkirjan tarkastajat:

Tarkastuslautakunta	§ 8	15.03.2021
Tarkastuslautakunta	§ 13	20.04.2021
Tarkastuslautakunta	§ 19	17.05.2021
Kunnanvaltuusto	§ 15	31.05.2021
Kunnanhallitus	§ 196	16.08.2021
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	§ 64	31.08.2021

Päätös:

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päätti vasta kunnanhallitukselle seuraavasti:

- Opetustoimessa ei ole suoritettu työtyytyväisyyskyselyä, mutta henkilöstön kanssa on käyty kehityskeskusteluja.
- Varhaiskasvatuksessa lasten vanhemmille on tehty kysely keväällä 2020 ja varhaiskasvatusjohtaja Tiina Jokikokko on silloin käynyt läpi tulokset kunkin päiväkotiryhmän henkilöstön kanssa.

Lumijoen kunnan nuorisovaltuustovaalit (Ohm. 26)

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta § 65

Kunnanhallitus on 16.8.2021 kokouksessaan päättänyt nuorisovaltuuston toimikaudeksi 2021-2025 ja lähettänyt asian muilta osin sivistys- ja hyvinvointilautakunnan valmisteltavaksi.

Hallitus on pyytänyt sivistys- ja hyvinvointilautakuntaa valmistelemaan esityksen nuorisovaltuuston jäsenmäärästä, edustettavaksi tulevista tahoista ja tarvittaessa alustavan esityksen nimettävistä henkilöistä.

Lumijoen kunnan nuorisovaltuuston toimintasäännöt on hyväksytty 24.9.2018 kunnanhallituksen kokouksessa. Tämän mukaan vaalit pidetään mahdollisimman pian ja sen perusteella valitaan jäsenet nuorisovaltuustoon.

Ohm. 26

Oheisena kunnanhallituksen 24.9.2018 hyväksymä nuorisovaltuuston toimintasääntö

Kirjasto- ja kultt.joht:

Lautakunta merkitsee asian tiedoksi.

Päätös:

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päätti, että nuorisovaltuuston vaali toteutetaan kunnanhallituksen hyväksymän toimintasäännön mukaisesti syyskuun 2021 aikana.

Liikuntahallin ja kuntosalin käyttövuorot ajalle 2021-2022 (Ohm. 27)

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta § 66

Liikuntahallin käyttövuorot ajalle 6.9.2021-29.5.2022 ovat olleet haettavina maanantaihin 23.8.2021 mennessä.

Ohm. 27

Liikuntahallin käyttövuorotaulukko

Kirjasto- ja kultt.joht.:

Lautakunta merkitsee tiedoksi liikuntahallin käyttövuorot ajalle 6.9.2021-29.5.2022.

Yhdistyksillä ollut kiinnostusta vakituisiin kuntosalivuoroihin. Lautakunta antaa valtuudet vapaa-aikatoimienohjaajalle myöntää vakituisia kuntosalivuoroja yhdistyksille, kuitenkin niin etteivät vuorot haittaa muita kuntosalinkäyttäjiä tai koululaisia.

Päätös:

Liikuntahallin käyttövuorot merkittiin tiedoksi.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päätti, että vapaa-aikatoimienohjaaja voi myöntää Lumijoen Marttojen ja Lumijoen eläkekerhon hakemat kuntosalivuorot, ja vuoron hinta on 4 €/h. Mikäli hakemuksia tulee muiltakin yhdistyksiltä, otetaan asia uudestaan sivistys- ja hyvinvointilautakunnan käsiteltäväksi.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päätti lisäksi valtuuttaa kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtajan tilaamaan Outi-Maria Kaupilta selvityksen kuntosalin laitteiden uusimis- ja poistamistarpeesta.

Lumijoen peruskoulun työsuunnitelma lukuvuodelle 2021-2022 (Ohm. 28)

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta § 67

Perusopetusasetuksen 9 §:ssä säädetään opetuksen ja työaikojen suunnittelusta:

”Opetuksen järjestäjän tulee laatia lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma, jossa määrätään opetuksen yleisestä järjestämisestä, opetustunneista ja opetuksen yhteydessä järjestettävästä muusta toiminnasta sekä työajoista, koulun ulkopuolella annettavasta opetuksesta sekä muista tarpeellisista opetuksen järjestämiseen liittyvistä asioista.”

Koronaepidemian johdosta Opetushallitus ohjeisti kesällä 2020 opetuksen järjestäjiä tekemään yleiset linjaukset siitä, miten sekä minkälaisin toteuttamistavoin mahdollisiin poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirrytään ja kuinka etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta, opetuksen tukea, palveluja ja etuuksia koronatilanteen niin vaatiessa järjestetään. Opetusjärjestelyt ja toimenpiteet kirjataan opetuksen järjestäjän lukuvuosisuunnitelmaan sekä koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan. Opetushallituksen tukimateriaalin pohjalta laadittu varautumissuunnitelma sisältyy oheismateriaalina olevaan Lumijoen peruskoulun suunnitelmaan.

Koulun työ- ja loma-ajoista lukuvuodelle 2021-2022 on tehty Lumijoen kunnan hallintosäännön mukaisesti sivistysjohtaja-rehtorin viranhaltijapäätös: syyslukukausi 11.8.-22.12.2021 (syysloma viikolla 43) ja kevätlukukausi 10.1.-4.6.2022 (talviloma viikolla 10).

Lumijoen peruskoulun työsuunnitelma on esitetty oheismateriaalissa. Siihen sisältyvät:

- oppilasmäärät,
  - opetuksen järjestäminen viikoittaisen työjärjestyksen mukaan, jossa on huomioitu koulun opetussuunnitelmaan perustuva oppiaineiden tuntijako,
  - 8. ja 9. luokalla valitut ja toteutuneet valinnaisaineet,
  - opettaja- ja ohjaajaresurssien käyttö,
  - suunnitelma työjärjestyksen ohessa järjestettävästä toiminnasta mukaan lukien koulun ulkopuolella annettava opetus
- * varautumissuunnitelma poikkeuksellisia opetusjärjestelyjä varten

Ohm. 28

Oheisena Lumijoen peruskoulun työsuunnitelma

Sivj:

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päättää hyväksyä Lumijoen peruskoulun työsuunnitelman lukuvuodelle 2021-2022 oheismateriaalissa 28 esitetyssä muodossa.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Pöytäkirjan tarkastajat:

Tiedoksi sivistysjohtaja-rehtorin viranhaltijapäätökset (Ohm. 29)

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta § 68

Sivistysjohtaja-rehtori on tehnyt viranhaltijapäätöksiä.

Ohm. 29 Oheisena päätösluettelo

Ltk:n pj: Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päättää, ettei se käytä otto-oikeutta sivistysjohtaja-rehtorin ajalla 1.6.-26.8.2021 tekemissä viranhaltijapäätöksissä.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

Keskusteluasiat ja kokouksen päättäminen

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta § 69

Päätös: Ennen kokouksen päättämistä käsiteltiin lisälistalta asia 70§.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 20:12.

Sofia Palosaaren harrastus- ja kilpailutoiminta (Ohm. 30)

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta § 70

Palosaaren perhe on hakenut stipendiä/sponsorina Lumijoen kunnalta Sofia Palosaaren harrastus- ja kilpailutoimintaan. Hakemus on oheismateriaalina.

Ohm. 30

Oheisena Niina Palosaaren hakemus

Kirjasto- ja kultt.joht.:

Vapaa-aikatoimella ei ole erillistä stipendirahastoa. Kunnanhallitus on myöntänyt Pehkosen rahastosta avustuksia vastaavanlaiseen toimintaan. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta keskustelelee asiasta ja päättää, miten hakemuksen kanssa toimitaan.

Päätös:

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päätti lähettää hakemuksen edelleen kunnanhallituksen käsiteltäväksi.

OIKAISUVAATIMUS JA VALITUSOSOITUS

Muutoksenhakukiellot

Kieltojen perusteet

Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.
Pykälät: **62 §, 65 §, 69 § ja 70 §**

Koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain 134 §:n 1 mom. mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.
Pykälät: **59 § - 61 §, 63 §, 64 §, 66 § - 68 §**

Hallintolainkäyttölain 5 §:n/muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.
Pykälät ja valituskieltojen perusteet:

Markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvasta asiasta ei saa valittaa kuntalain (410/2015) eikä hallintolainkäyttölain (585/1996) nojalla sillä perusteella, että päätös on julkisista hankinnoista annetun lain vastainen (hankintalain 9 a § 3 mom).

Markkinaoikeuden yhteystiedot:
Markkinaoikeus, PL 118, 00131 HELSINKI

OIKAISUVAATIMUS

Oikaisuvaatimusviranomaisen ja -aika

Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.
Pykälät: **59 § - 61 §, 63 §, 64 §, 66 § - 68 §**

Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite
Lumijoen sivistys- ja hyvinvointilautakunta
Poutalantie 1, 91980 LUMIJOKI

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän tai vaatimuksen laatijan allekirjoitettava.

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomaisen ja valitusaika

Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianosainen sekä kunnan jäsen.

Valitusviranomaisen ja postiosoite
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
PL 189, 90101 OULU

Kunnallisvalitus, pykälät

Valitusaika 30 päivää

Hallintovalitus, pykälät

Valitusaika 30 päivää

Pöytäkirjan tarkastajat:

Muu valitusviranomainen, pykälät

Valitusaika 14 päivää

Valitusviranomaisen postiosoite:
Markkinaoikeus
PL 118, 00131 HELSINKI
fax: 09-160 3536

Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

Valituskirjelmä

Valituskirjelmässä on ilmoitettava
-päätos, johon haetaan muutosta
-miltä osin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
-muutosvaatimuksen perusteet

Valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, johon asiaa koskevat ilmoituksen voidaan valittajalle toimittaa.

Valittajan, tämän laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmään on liitettävä päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta.

Valituskirjelmään on liitettävä asiakirjan, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole ja aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. Asiamiehen on liitettävä mukaan valtakirja sen mukaan kuin hallintolain 12 §:ssä/HLL 21 §:ssä säädetään.

Valitusasiakirjojen toimittaminen

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa valitusviranomaiselle ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen valitusajan päättymistä.

Lisätietoja

Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain (1383/2018) nojalla, muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa 260 €.

Yksityiskohtainen oikaisuvaatimusohje/valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.